

De schrijver in de theaterzaal

Verslag van de UHSK Argus Literaire Avond, maandag 28 maart 2022

Door: Mariëtte Peutz

Martin
Michael
Driessen
Het licht
aan het einde
van de loop

Aan de Kruisstraat in Utrecht, die de Stadsschouwburg met de Biltstraat verbindt, ligt het Parnassos cultureel centrum. Een statisch, maar vrolijk aangekleed gebouw. Binnen waan je je in de tijden van de balletles van je zusje. Je loopt door een gang met zwart-wit mozaïek op de vloer, en kapstokhaakjes

die nét iets te laag hangen, maar waar je wel perfect je hand langs kan laten glijden. Links en de trap op naar rechts geeft de Argus haar Literaire Avond in de theaterzaal. Ik kom iets te laat binnen, en de zaaldeur opent op het podium – goed zichtbaar. Op het podium staan drie stoelen. Rechts zitten twee studenten: Gijs en Teddy. Geboeid en licht nerveus luisteren ze naar de schrijver aan hun linkerkant: Martin Driessen. Aan Driessen zie je meteen dat hij schrijft en theater maakt. De kunst spat van ‘m af. Zijn gezicht is uitgemergeld, zijn ogen liggen meters diep. Hij zit een beetje voorovergebogen, maar kijkt indringend de zaal in. Hij straalt een kracht uit: eentje die bij de eerste indruk boos lijkt, maar die zich na een tijdje openbaart als zacht. Je ziet een zachtaardige man. Je ziet iemand die zó naar de wereld kijkt en wijsheid vergaart dat er altijd iets borrelt in zijn hoofd, waar kunst uit voortvloeit.

In de zaal zit een handje geschiedenisstudenten, biertje in de hand. Aan alles van ze is te merken dat ze van lezen houden, misschien zelfs schrijver willen worden. Ze luisteren aandachtig, de zaal hangt aan Driessens lippen. Eerst vertelt hij over zijn nieuwe boek: *Het licht aan het einde van de loop*. Het boek volgt het leven van een kogel, een leven vol spanning en verwachting. Gaat hij afgevuurd worden? Door wie? Naar wie? Waarom? Driessen leest een aantal passages voor. Het moment dat de kogel voor het eerst geladen wordt, en het moment dat de kogel voor het eerst een vuurgevecht meemaakt: hij ziet alles, zo uit die ijzeren cilinder. Als

Driessen over zijn werk praat, is hij erdoor bevangen. Je eigen kunst móét je ook goed vinden, zegt hij. Gijs en Teddy vragen door. Waarom een kogel? Best raar, toch? Ja inderdaad raar. Maar dat is het mooie. Niemand heeft ooit een boek geschreven vanuit het perspectief van een kogel, want waarom zou je dat bedenken? Driessen vindt het prachtig. Hij vertelt over zijn passie voor ethiek, en hoe die vorm krijgt in de kogel. Wie zijn al die mensen die de kogel langsgaat, zijn het goede mensen? Zouden het nog steeds goede mensen zijn als ze de kogel afvuren?

Voordat het publiek losgaat met vragen over het schrijverschap, vertelt Driessen over wat hem beweegt in zijn werk. De geschiedenisstudent merkt namelijk meteen op dat zijn verhalen zich altijd in het verleden afspeelen, in het Duitsland of Frankrijk van eeuwen geleden, of in een 20e-eeuws Amerika. Hij vertelt dat hij het liefste schrijft over plekken en tijden die ver van hem af liggen. “Je moet een bepaalde afstand kunnen hebben tot de kunst die je maakt, om te kunnen zien of het goede kunst is.” “Maar u zei ook dat u graag schrijft over thema’s uit uw persoonlijke leven, hoe zit dat?” “De afstand maakt het júst mogelijk om over het persoonlijke te schrijven,” zegt hij. En dat persoonlijke is cruciaal. Je kan alleen schrijven als er een stukje van je ziel in zit. Dat vindt hij er ook zo mooi aan: in schrijven kan elk stukje van zijn ziel dat in het normale leven niet naar buiten komt, een plekje krijgen. Iedereen heeft wel ergens, diep in het binnenste, een schurk zitten, zegt Driessen. “En als ik schrijf, dan mag ik even die schurk zijn. Heerlijk!”

De studenten in de zaal willen alles weten over hoe het is om schrijver te zijn. Hoe gaat dat proces? “Werkt u dagen aaneen, niet weg te krijgen van het bureau? Of juist in kortere stukken,” vraagt een student die duidelijk net een studiebegeleidingswerkgroep heeft gehad. Nee, Driessen schrijft in korte fases. Maar eigenlijk schrijft hij de hele dag, want het gebeurt allemaal daarboven in zijn hoofd. De hele dag borrelen die ideeën over de dingen die hij beleeft dag tot dag, de kwesties waar hij mee worstelt in zijn leven, de levens van die personages in het verre verleden, en als hij thuiskomt gooit hij het er allemaal uit aan dat bureau. Maar een paar uur, niet langer. Dan droogt het op. Want dat was ook zijn antwoord op een vraag over het voorkomen van een *writers block*: je moet op tijd stoppen. “Je moet stoppen met schrijven op het moment dat je nog *nét* weet hoe het verhaal verder gaat,” zegt hij met een fel handgebaar. De zaal hangt aan zijn lippen. Dit is het geheim. Want dat gevoel van niet meer weten hoe het verder gaat, dat is volgens hem waar elke schrijver aan ten onder gaat. Dan word je onzeker, denk je dat je ‘eruit bent’, ‘het kwijt bent’, en gaat het helemaal mis. Het tegenovergestelde is ook waar: als je denkt dat je lekker gaat, dat je veel bedenkt en dat wat je schrijft goed is, dan *gáát* het ook goed. Ook deelt hij een andere geinige tip: de roeimachine in de sportschool. Want dat borrelen in dat hoofd, dat gaat niet vanzelf. Nee, als je te veel aan het nadenken bent, dan komt het niet. Dan blijft die inspiratie uit. Het komt toch uit het onbewuste. Driessen wandelt, en roeit op de roeimachine. Dan kom je in een soort trance. Het beeld van deze oude man op een stoffige machine in een donker hoekje van de sportschool komt op. Rustige bewegingen in een vast ritme, blik op oneindig. Heerlijk. En in die trance, daar komen de beste ideeën op. Hup, naar de schrijftafel. Alles eruit, en op tijd stoppen dus.

Ook komen er vragen over het proces van uitgifte. Menig beginnend schrijver huivert bij de gedachte. Die eerste publicatie, eindeloos worden afgewezen, vreselijk. Toch steekt Driessen de beginnende schrijvers een hart onder de riem: “blijf geloven in je eigen verhaal.” Zo kwam het bij hem tenslotte ook goed. Hij vertelt ook over het redigeerproces: je stuk wordt *hélemaal* ondersteboven gehaald. Maar ook hier moeten de jonge schrijvers blijven geloven in hun eigen

werk. Tuurlijk, die redacteuren weten wat ze doen, en je moet naar ze luisteren, maar soms weet jij toch *écht* wat beter is voor je kunst. En dan moet je daar ook bij blijven. Wel lacht hij bij de gedachte van zijn debuutroman, van debuutromans in het algemeen. “Wat zijn die klassieke eigenschappen van een debuutroman dan?” Hij had een heel lijstje. Slappe clichés, of onafgemaakte karakterbogen bijvoorbeeld. “Maar blijf er wel in geloven!” Goed, de zaal glundert en kan niet wachten om dit advies mee te nemen en zich erin te bijten.

Dan nemen we afscheid van meneer Driessen en is het tijd voor het tweede deel van de avond: de voordrachten. Papiertjes worden uit tassen gehaald en gladgestreken, wangen beginnen te blozen. Er komt van alles voorbij, een kort verhaal dat zich afspeelt op een strand, een Engels gedicht dat klinkt als muziek. Veel zelfgeschreven, veel gevonden: van een lievelingsschrijver, of juist van een onbekende, gevist uit een hoekje van de boekenkast van vaders en moeders, ooms en tantes. Een ode aan het student zijn, en een gedichtje over sinaasappels. Mijn persoonlijk favoriet was een voorgelezen spreekbeurt-tekst van groep 7 over spionnen. Fantastisch. Er worden nog meer biertjes opengetrokken en het bestuur jut elkaar op voor een wat ludieker gedicht, begeleid door wat proestjes tussendoor. Met een zoetsappige afsluiter komt de Literaire Avond ten einde, en begeeft de groep zich naar buiten. Het is een frisse avond, en voor de ingang van Parnassos, aan de Kruisstraat, wordt er nog even nagepraat en nageglundert. De groep gaat naar de Beuntjes, en droomt vanavond over roeimachines, kogels, uitgevers en sinaasappels.

